

Received: 21 May 2020

Revised: 2 September 2020

Accepted: 8 February 2021

รูปแบบการสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากกระบวนท่ารำอาทมาภู

ดาบพระนเรศวร

THE METHODS OF DANCE CREATION BASED ON ARTHAMART DANCE IN KING NARESUAN'S SWORD

ฐิตารีย์ คำภีร์¹

Thitaree Compee¹

นราพงษ์ จรัสศรี²

Naraphong Charassri²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากกระบวนท่ารำอาทมาภู” ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร ซึ่งมีระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความเชิงวิชาการ การสัมภาษณ์ สื่อสารสนเทศ การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ และเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน รวมถึงประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย โดยศึกษาเพื่อนำไปสู่รูปแบบการสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากกระบวนท่ารำอาทมาภู

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างสรรคสามารถจำแนกตามองค์ประกอบการแสดง 8 ประการ ดังนี้ 1) บทการแสดง แบ่งเป็น 4 องค์ ได้แก่ คลุ่มไตรภพ ตลบสิงขร ย้อนฟองสมุทร และหนุมนเชิญธง

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อีเมล: thi5415cha@gmail.com

¹ Graduate Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, e-mail: thi5415cha@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อีเมล: thaiartmovement@hotmail.com

² Dissertation Advisor, Professor Dr., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, e-mail: thaiartmovement@hotmail.com

2) นักแสดง เลือกผู้ที่มีทักษะนาฏศิลป์ไทยแบบจารีตจนถึงนาฏศิลป์สมัยใหม่ 3) ลีลาการเคลื่อนไหว ใช้การร่ายรำนาฏศิลป์ไทยแบบจารีตจนถึงนาฏศิลป์สมัยใหม่ 4) อุปกรณ์ประกอบการแสดง ได้รับอิทธิพล การออกแบบจากดาบยาวของไทย 5) เสียงประกอบการแสดง ใช้เครื่องดนตรีไทย 3 ชิ้น ได้แก่ กลองคึก ปี่ใน และโหม่ง เพื่อแสดงถึงความฮึกเหิม และความศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงการใช้เสียงสังเคราะห์สร้างบรรยากาศ ให้สมจริงยิ่งขึ้น 6) เครื่องแต่งกาย ใช้เครื่องแต่งกายไทยประเพณีดั้งเดิมจนถึงแบบปัจจุบัน 7) พื้นที่ในการแสดง ใช้พื้นที่สี่เหลี่ยมแบบเรียบง่าย เพื่อสะดวกในการเปลี่ยนแปลงแบบรูปการแสดง 8) แสง ใช้สีของแสงเพื่อ แสดงอารมณ์และบรรยากาศตามบทการแสดง

คำสำคัญ: นาฏศิลป์สร้างสรรค์; นาฏศิลป์สมัยใหม่; กระบวนท่ารำอาทมาฏ ดาบพระนเรศวร

Abstract

This article is a part of the study about the creation of dance art based on the Arthamart dance. The researcher was inspired by the Arthamart dance in King Naresuan's sword. The qualitative research and creative experiment were conducted by studying books, documents, research articles, interviews, media reports, surveys, seminars, artist benchmarks, and researcher's direct experiences. The findings can be applied for the creation of the dance based on the Arthamart dance.

The results show that the creative styles can be classified according to the 8 performance elements which are: 1) the performance being divided into 4 acts including Klom Triplob, Talap Singkhong, Rok Fong Samut and Hanuman Chuanthong; 2) the dancers being selected from those who have Thai traditional dance skills and modern dance skills; 3) the movement styles including both Thai traditional dance and modern dance; 4) the performance props being influenced by the traditional Thai swords; 5) the performance song being used composed through the application of 3 Thai musical instruments including fighting drums, bagpipes, and tackles to express excitement and holiness and the use of synthetic sounds to create a more realistic atmosphere; 6) traditional Thai dress and modern dress being used as the performance costumes; 7) a simple square area being used as the performance stage for the sake of the practicality of the change in display formats; 8) the color of light expressing the mood and atmosphere according to the performance.

Keywords: Creative dance; Modern Dance; Arthamart dance in King Naresuan's the sword

1. บทนำ

อาทมาภู ดาบพระนเรศวร เป็นอีกหนึ่งกระบวนท่าที่ใช้เรียกวิชาดาบชั้นสูง ซึ่งเคยปรากฏอยู่ในตำราพิชัยสงครามสมัยกรุงศรีอยุธยา และภายหลังสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงนำมาปรับปรุง แก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ในกระบวนท่ายิ่งขึ้น กล่าวกันว่าเป็นวิชาที่มีอานุภาพร้ายแรง และมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ รวดเร็ว ว่องไว ดุดัน โดยมีแม่ท่าหลักที่สำคัญ 4 ท่า ได้แก่ ท่าคลุมไตรภพ ท่าตลบสิงขร ท่าย้อนฟองสมุทร และท่าหนุมนเชิญธง นอกจากนี้ จักรพันธุ์ กังวาท ยังได้กล่าวถึงวิชาดาบอาทมาภูไว้ในนิตยสาร สารคดี หัวข้อดาบอาทมาภู อานุภาพของดาบไทย ไว้ว่า “เป็นวิชาดาบที่มีเอกลักษณ์ และความโดดเด่นในการวาดดาบที่แตกต่างจากวิชาดาบทั่วไป วิชาดาบอาทมาภูนี้มีบทบาทในการช่วยรักษาผืนแผ่นดินไทยเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้คัดเลือกทหารในกองทัพ สำหรับการประจำตำแหน่งที่สำคัญ เช่น ทหารองครักษ์ หน่วยสอดแนม รวมถึงจตุรงค์บาทคลุมเท้าช้าง เป็นต้น” (จักรพันธุ์ กังวาท, 2546, น. 130)

จากบทบาทข้างต้น ชื่ออาทมาภูได้นำมาใช้โดยมีการเขียนที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงสืบค้นเพื่อให้ได้คำที่ถูกต้อง ดังที่ปรากฏในสาส์นสมเด็จพระเจ้า ลายพระหัตถ์ที่ทูลได้ตอบกันระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2503, น. 314) ได้มีพระนิพนธ์สอบถามกันจนได้ความว่า “คำว่า ‘อาทมาภู’ มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต หากเขียนคล้ำไปตามตัวอักษรเดิม ตัดตัวสะกดที่ซ้อนแบบโบราณจะเป็น ‘อาตมาภู’ ก็ผิดไปตัวเดียว แค่เปลี่ยนจาก ‘ท’ เป็น ‘ต’ เท่านั้น”

ในฐานะที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์อยู่ในวงการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงมาระยะหนึ่ง มีความคุ้นเคยกับหัวข้อของงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์จำนวนมาก พบว่าการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ด้านนี้มีปรากฏให้เห็นน้อยมากในประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนท่าร่ำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร ถึงประเด็นของแม่ท่าหลักทั้ง 4 ท่า ได้แก่ ท่าคลุมไตรภพ ท่าตลบสิงขร ท่าย้อนฟองสมุทร และท่าหนุมนเชิญธง ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นใหม่ในการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงไทย และที่สำคัญการแสดงงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทยยังขาดความเป็นวิชาการ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี อธิบายถึงกระบวนการสร้างสรรค์งานอย่างมีขั้นตอน ไว้ว่า “การนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ทางศิลปะการแสดงในระดับอุดมศึกษา จะต้องมีการอธิบายถึงขั้นตอน กระบวนการสร้างสรรค์งานอย่างลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือถึงการนำเสนอประเด็นใหม่ของงานวิจัย และแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์ในอนาคตของการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์ให้ก้าวหน้าต่อไป” (นราพงษ์ จรัสศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2562)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์สร้างสรรค์จาก กระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร เพื่อเป็นตัวอย่างของงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ที่ได้นำประเด็น แม่ท่าหลัก 4 ท่า ได้แก่ ท่าคลุมไตรภพ ท่าตลบสิงขร ท่าย้อนฟองสมุทร และท่าหมุนมาเชิญธง มานำเสนอ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ให้เป็นที่ ยอมรับตามหลักวิชาการการสร้างผลงานสร้างสรรค์ในประเด็นใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการสร้างสรรค นาฏศิลป์สำหรับผู้สนใจต่อไปในอนาคต และผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เปิดแนวคิดใหม่ ทางด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยให้กับสังคมไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อออกแบบรูปแบบการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์จากกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร

3. สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามที่มีสาระสำคัญตามองค์ประกอบของนาฏศิลป์ทั้ง 8 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) การ ออกแบบบทการแสดง 2) การคัดเลือกนักแสดง 3) การออกแบบลีลาการเคลื่อนไหว 4) การออกแบบอุปกรณ์ ที่ใช้ในการแสดง 5) การออกแบบเสียง 6) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 7) การออกแบบพื้นที่การแสดง และ 8) การออกแบบแสง

4. ขอบเขตของการวิจัย

อาทมาภูที่กล่าวถึงงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร เท่านั้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ความรู้ของกระบวนท่ารำอาทมาภู และนำมาสร้างสรรค์ เป็นผลงานการแสดงโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และ บทความเชิงวิชาการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย ได้แก่ ตำรากระบวนท่ารำอาทมาภู แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์

5.1.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในกระบวนท่ารำอาทมาภู และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์

ผลงานทางนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยใช้ลักษณะคำถามแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

5.1.3 สื่อบรรณคดี เลือกภาพยนตร์และละครที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร รวมถึงผลงานการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร โดยการลงพื้นที่ศึกษาและปฏิบัติกระบวนการทำรำอาทมาภู

5.1.5 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมงานสัมมนาและการประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ ตลอดจนพิธีสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำรำอาทมาภูและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.1.6 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน 11 ประการ มาพัฒนาคุณสมบัติของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ได้แก่ 1) ผู้มีจิตวิญญาณความเป็นศิลปิน 2) การมีประสบการณ์ในการทำงาน 3) เป็นผู้มีความสามารถที่หลากหลาย 4) ความเป็นผู้นำและเป็นผู้บุกเบิก 5) มีปรัชญาในการทำงาน 6) มีความคิดสร้างสรรค์ 7) มีรสนิยม 8) มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ 9) เป็นผู้หายาก 10) มีจรรยาบรรณ และ 11) มีความหลงใหล

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในกระบวนการทำรำอาทมาภู และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ โดยใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบคำถามปลายเปิด รวมถึงการมีส่วนร่วมปฏิบัติในวิชาอาทมาภู ดาบพระนเรศวร

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร บทสัมภาษณ์ สื่อบรรณคดีร่วมกับการสังเกตการณ์ภาคสนาม มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์

6. ประโยชน์ของการวิจัย

6.1 ผลงานจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสร้างความบันเทิงสำหรับผู้ที่มีความสนใจ และเข้าชมกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวรในรูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์

6.2 เกิดองค์ความรู้ใหม่ ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษา และสามารถนำไปต่อยอดในประเด็นอื่นต่อไป

7. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

7.1 การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ตรง โดยมีโอกาสได้ศึกษา ศิลปะป้องกันตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และยังคงศึกษาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จากกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามานั้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความเป็นมาของกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร ที่มีบทบาทสำคัญ ในการปกป้องผืนแผ่นดินไทย โดยการแบ่งผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาอาทมาภูออกเป็นหน่วยต่าง ๆ เช่น องค์รักษ์รักษาพระองค์ หน่วยสอดแนม จตุรงค์บาทคลุมเท้าช้างศึก เป็นต้น ซึ่งกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวรจะมีลีลาการวาดดาบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวดเร็ว ว่องไว ดุดัน มีแม่ท่าหลักที่สำคัญ 3 ท่า และท่าไม้ตายอีก 1 ท่า อันได้แก่ 1) ท่าคลุมไตรภพ 2) ท่าตลบสิงขร 3) ท่าย้อนฟองสมุทร และ 4) ท่าหนุมานเขยิบ ซึ่งเป็นท่าไม้ตายของกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีส่วนร่วมในการประกอบพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ คือ การไหว้ครูที่มีการสืบทอดกันมาช้านาน ทำให้ยังรู้สึกซาบซึ้ง และศรัทธาในกระบวนการดังกล่าว จึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจที่จะนำกระบวนการทำรำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร มาสร้างสรรค์ในรูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยการผสมผสานลีลาการเคลื่อนไหวจากศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ นาฏศิลป์ไทยแบบจารีต การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) นาฏศิลป์ร่วมสมัย และศิลปะป้องกันตัว เพื่อให้เข้าถึงผู้ชมในยุคปัจจุบัน และยังเป็นการสะท้อนมุมมองของความเชื่อ ความศรัทธา ในเรื่องของบาปบุญคุณโทษที่ปรากฏอยู่ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบบทการแสดงโดยการตีความหมายตามชื่อแม่ท่าหลักทั้ง 4 ท่า อีกทั้งยังมีการวางโครงเรื่องที่แบ่งออกเป็นตอน รวมถึงการกำหนดโครงสร้างรูปแบบของการแสดงออกเป็น 4 องก์ เพื่อให้ผู้ชมได้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ ดลกมล ประพัทธ์สุรพงษ์ กล่าวว่า “การออกแบบบทการแสดงต้องคำนึงถึงการตีความหมายจาก ชื่อเรื่องหรือสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ เพื่อเป็นการสื่อความหมายให้ผู้ชมคิดตามจากภาพที่เห็น” (ดลกมล ประพัทธ์สุรพงษ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 สิงหาคม 2562) ดังนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบบทการแสดงโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

7.1.1 องก์ 1 คลุมไตรภพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ฉากตามความหมายของคำว่า “ไตร” ที่แปลว่า สาม ได้แก่ **ฉากที่ 1 สวรรค์** เป็นบรรยากาศของชั้นสวรรค์ที่มีนางฟ้าออกมารำรำ โดยมียักษ์ดาบเดินวนรอบ นางฟ้าด้วยท่าคลุมไตรภพ สื่อถึงการคลุมของชั้นสวรรค์ **ฉากที่ 2 โลกมนุษย์** ผู้วิจัยสื่อถึงเรื่องบาปบุญ คุณโทษ ที่เป็นพฤติกรรมของคนในยุคปัจจุบันที่มีอกุศลมูล อันได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ จนนำมาซึ่งความหายนะ และความตาย และ**ฉากที่ 3 นรก** สืบเนื่องมาจากการทำความชั่วจากฉากที่ 2 ส่งผลให้มาชดใช้กรรมที่กระทำ ในนรก

7.1.2 องค์ 2 ตลบลิขร ผู้วิจัยออกแบบบทการแสดงโดยการดึงจุดกึ่งกลางผ้าดาข่ายสีขาว ผืนใหญ่ให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อแสดงถึงการกำเนิดภูเขา

7.1.3 องค์ 3 ย้อนฟองสมุทร ในองค์นี้ ผู้วิจัยออกแบบบทการแสดงโดยสื่อให้เห็นถึงความ เป็นอิสระเหมือนกับคลื่นทะเลที่มีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่าง ๆ ตามกระแสลม

7.1.4 องค์ 4 หนุมานเชิญธง นักแสดงในองค์นี้จะสื่อถึงภาพของชัยชนะที่ได้มาหลังการต่อสู้ โดยการถือธงสามชาย ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะ

7.2 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะความสามารถที่หลากหลาย เพื่อให้ เกิดความเหมาะสมกับบทบาทตามองค์ต่าง ๆ ของการแสดง โดยคัดเลือกนักแสดงหญิงจำนวน 4 คน ที่มี ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยแบบจารีต และนักแสดงชายจำนวน 25 คน ที่มีทักษะพิเศษทางด้านนาฏศิลป์ สมัยใหม่ และศิลปะป้องกันตัว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความหมายจากชื่อกระบวนท่าอาทมาฏ ดาบพระนเรศวร เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ ศรียา หงส์ยี่สิบเอ็ด กล่าวว่า “ควรคัดเลือกนักแสดงที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้เป็นไปตามแบบที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจจะส่งต่อ ถึงผู้ชมได้อย่างชัดเจน” (ศรียา หงส์ยี่สิบเอ็ด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2562)

7.3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยออกแบบลีลาทางนาฏศิลป์ตามบทการแสดง โดยการ ตีความหมายจากชื่อแม่ท่าหลักทั้ง 4 ท่า โดยมุ่งเน้นไปที่ทักษะของนักแสดง ทั้งนี้การทดลองปฏิบัติแต่ละครั้ง ที่ผ่านมา ผู้วิจัยจะให้นักแสดงฝึกซ้อมจนเกิดการพัฒนา และมีความชำนาญยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการสื่อสาร และเข้าถึงบทบาทที่ได้รับอย่างสมบูรณ์แบบ ดังที่ วิทวัส กรรมณีโรจน์ ได้ให้ทัศคติ ไว้ว่า “การออกแบบลีลานาฏศิลป์จะต้องมีความชัดเจนในการเคลื่อนไหว เพื่อให้ผู้ชมได้รับข้อมูล และความรู้สึก ผ่านลีลาการเคลื่อนไหวที่เหมาะสม” (วิทวัส กรรมณีโรจน์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 เมษายน 2563) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

7.3.1 องค์ 1 คลุมไตรภพ

1) ฉากที่ 1 ภาพสวรรค์ นางฟ้าใช้ลีลานาฏศิลป์ไทยแบบจารีต นักดาบใช้ลีลา การเคลื่อนไหวของแขน ในรูปแบบของท่าคลุมไตรภพ โดยการวาดดาบเป็นเลข 8 แนวตั้ง จากนั้นเดินวน รอบนางฟ้าเพื่อสื่อถึงการคลุมชั้นสวรรค์

ภาพที่ 1 ภาพลีลาการเคลื่อนไหวของกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร
องค์ 1 คลุมไตรภพ ฉากที่ 1 ภาพสวรรค์
(ฐิตารีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

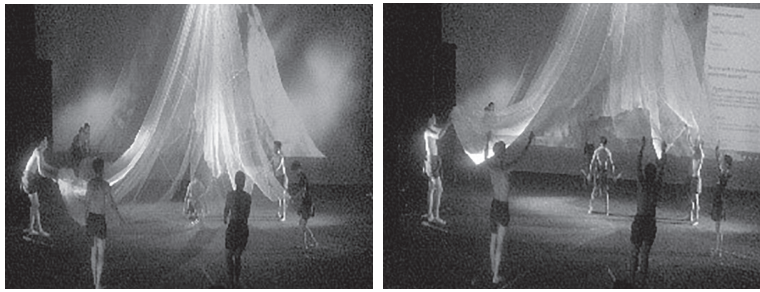
2) ฉากที่ 2 ภาพโลกมนุษย์ และฉากที่ 3 ภาพนรก นักแสดงรับบทวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน
ก่อเหตุวิวาทจนนำมาสู่ความตายใช้ลีลากิจวัตรประจำวัน (Everyday movement) นักดาบเดินวนรอบ
กลุ่มวัยรุ่นที่นอนตายเพื่อสื่อถึงการครอบคลุมโลกมนุษย์และชั้นนรก

ภาพที่ 2 ภาพลีลาการเคลื่อนไหวของกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร
องค์ 1 คลุมไตรภพ ฉากที่ 2 ภาพโลกมนุษย์ และฉากที่ 3 ภาพนรก
(ฐิตารีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

7.3.2 องค์ 2 ตลบสิงขร

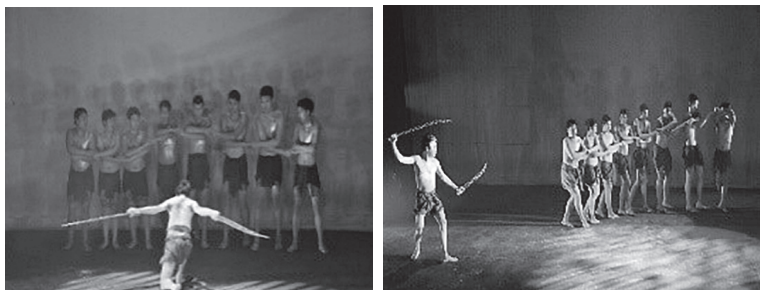
นักแสดงที่รับบทนักดาบ 8 คนออกมาจากด้านหลังของเวทีทั้งสองฝั่งเดินวนรอบภูเขาผ้า
ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวของแขน ในรูปแบบของท่าตลบสิงขร เมื่อถึงตำแหน่งที่กำหนดไว้ นักแสดงจะย่อตัวลง
เพื่อจับชายผ้าแล้วตลบขึ้นเรื่อย ๆ จนสุดแขนแล้วจึงปล่อยมือ

ภาพที่ 3 ภาพลีลาการเคลื่อนไหวของกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร องค์ 2 ตลบสิงขร
(จิตรีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

7.3.3 องค์ 3 ย้อนฟองสมุทร

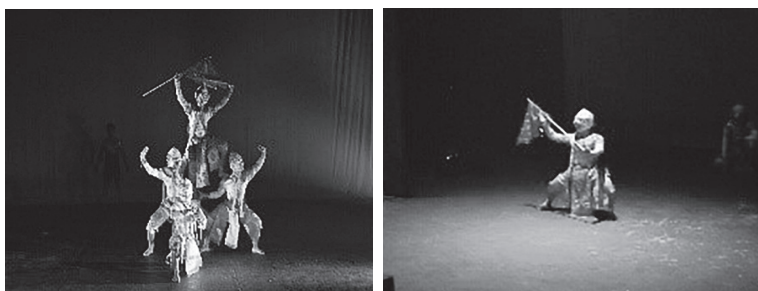
นักแสดงรับบทครูดาบใช้ลีลาการเคลื่อนไหวนาฏศิลป์สมัยใหม่สื่อถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระของคลื่นในมหาสมุทร

ภาพที่ 4 ภาพลีลาการเคลื่อนไหวของกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร องค์ 3 ย้อนฟองสมุทร
(จิตรีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

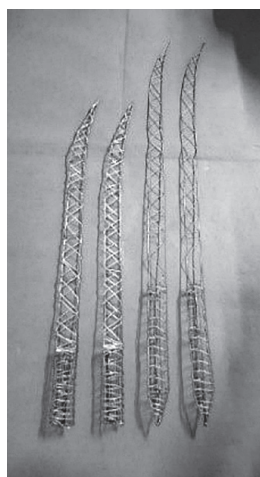
7.3.4 องค์ 4 หนุมานเชิญธง

นักแสดงที่มีทักษะโขนลิงใช้ลีลาการตีบทจากอาภักปกริยา เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด คล่องแคล่ว ว่องไวและรวดเร็ว จนนำมาซึ่งชัยชนะ

ภาพที่ 5 ภาพลีลาการเคลื่อนไหวของกระบวนท่ารำอาทมาภู ดาบพระนเรศวร องค์ 4 หนุมานเชิญธง (ฐิตารีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

7.4 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยได้รับอิทธิพลจากดาบยาวของไทยมาสร้างเป็นโครงสร้างดาบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในงานวิจัยชิ้นนี้ ดังที่ วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับลักษณะของดาบ ไว้ว่า “รูปแบบของดาบถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะผู้ที่ได้ดาบดี ก็จะถือเป็นสิริมงคลกับตัวเอง อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้ดาบ” (วิลักษณ์ ศรีป่าซาง, 2547, น. 38)

ภาพที่ 6 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง “ดาบ” ปรากฏทุกองค์ของการแสดง (ฐิตารีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

อีกทั้งการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยใช้ผ้าตาข่ายขนาดใหญ่ วางบนพื้นที่การแสดง โดยใช้ลวดสลิงดึงบริเวณกึ่งกลางของผ้าขึ้น เพื่อสื่อความหมายถึงการกำเนิดของภูเขา

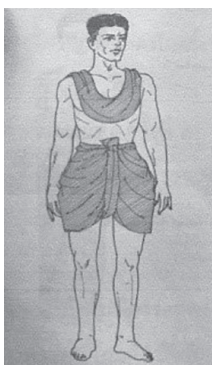

ภาพที่ 7 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง “ผ้าตาข่าย” สื่อความหมายแทนภูเขา

ปรากฏในองค์ 2 ตลบสิงขร
(ฐิตารีย์ คำภีร์, ประเทศไทย, 2563)

7.5 การออกแบบเสียงที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยใช้เครื่องดนตรีไทย ประกอบไปด้วย ปี่ใน กลองศึก และโหม่ง เพื่อสร้างบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์ และอารมณ์ของความอึกเขม รวมถึงเสียงสังเคราะห์ ที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความสมจริงเหมาะกับผู้ชมในยุคปัจจุบัน ดังที่ ภคพร พิมสาร แสดงความคิดเห็น ไว้ว่า “เสียงที่นำมาใช้ประกอบการแสดงถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มอรรถรส อารมณ์ ความรู้สึกร่วมในการเข้าถึงการรับชม นอกจากนี้ยังสามารถใช้เสียงเป็นสัญลักษณ์ได้เช่นกัน” (ภคพร พิมสาร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2563)

7.6 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยการคำนึงถึงยุคสมัยของการแสดง เช่น การแต่งกายของนักแสดงชายที่เป็นนักแสดงได้นำรูปแบบการนุ่งโจงกระเบน ไม่สวมเสื้อ มีผ้าพาดไหล่ ซึ่งเป็นการแต่งกายชายสมัยอยุธยาสมัยที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2091–2163 แต่ผู้วิจัยได้ลดทอนผ้าพาดไหล่ เพื่อให้ไม่เป็นอุปสรรคในการแสดง รวมถึงการแต่งกายที่สื่อความหมายถึงชื่อกระบวนท่า เช่น การแต่งกายของโจนลิง ในองค์ 4 ชื่อท่าหนุมานเชิญธง และการแต่งกายในยุคปัจจุบัน ที่ปรากฏในองค์ 1 ฉากที่ 2 เป็นต้น

ภาพที่ 8 ภาพเครื่องแต่งกายชายสมัยอยุธยาสมัยที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2091-2163

(พวงผกา คุโรวาท, 2523, น. 60)

7.7 การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยออกแบบพื้นที่การแสดงที่มีความเรียบง่าย และเหมาะสมกับการแสดง ดัดทอนอุปกรณ์ที่ไม่มีความจำเป็นออกไป พร้อมทั้งจะรองรับฉากต่าง ๆ รวมถึงแบบรูปของการแสดงที่มีความแตกต่างกันในแต่ละองค์ ดังที่ อภิโชติ เกตุแก้ว ได้ให้ความหมายของความเรียบง่าย ไว้ว่า “ความเรียบง่ายคือวิธีการลดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็นให้เหลือไว้เพียงหลักสำคัญในการออกแบบ ถือเป็นหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานอีกรูปแบบหนึ่ง” (อภิโชติ เกตุแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 มกราคม 2563)

7.8 การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ออกแบบแสง โดยการใช้แสงสื่อถึงอารมณ์และให้ความรู้สึกตามองค์ต่าง ๆ ของการแสดง เช่น แสงสีขาว สื่อถึงสวรรค์ แสงสีเหลือง สื่อถึงโลกมนุษย์ และแสงสีแดง สื่อถึงนรก เป็นต้น ซึ่งการใช้สีของแสงดังที่กล่าวมานั้นเป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ชมเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนออย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังที่ ขวลิต คล้ายนาวิน ได้แสดงความคิดเห็น ไว้ว่า “สีของแสงจะมีความหมาย และให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ชมจะให้ความหมาย เช่น สีแดง สื่อถึงพลัง อำนาจ บารมี แต่ผู้ชมอาจจะมองทางด้านอารมณ์ว่าเป็นสีที่แสดงถึงอันตราย เป็นต้น” (ขวลิต คล้ายนาวิน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 6 สิงหาคม 2562)

8. การสรุปผลและการอภิปรายผล

รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากกระบวนการทำรำอาทมาฏ ดาบพระนเรศวร ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ 8 ประการ มาเทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปนิพนธ์ เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 องค์ประกอบที่ 1 การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปนิพนธ์ในด้านการมีประสบการณ์ตรงที่มาจากการฝึกฝนศิลปะป้องกันตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการทำรำอาทมาฏอย่างแตกฉาน ทำให้เกิดความหลงใหลในเรื่องราวที่นำมาเรียบเรียงเป็นบทการแสดงอันเนื่องมาจาก 4 กระบวนทำรำดังกล่าว ยังปรากฏให้เห็นน้อยมากในประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนทำรำอาทมาฏ ดาบพระนเรศวร จึงเท่ากับการสร้างบทการแสดงที่มีคุณสมบัติของความคิดสร้างสรรค์อยู่ ดังนั้น จากการออกแบบบทการแสดงครั้งนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปนิพนธ์ ได้แก่ การมีประสบการณ์ตรง มีความหลงใหล และมีความคิดสร้างสรรค์

8.2 องค์ประกอบที่ 2 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปนิพนธ์ในด้านการมีจิตวิญญาณของศิลปินในเรื่องของความรับผิดชอบ เช่น เวลานั้นเหมาะสม การแต่งกายที่เหมาะสมต่อการฝึกซ้อม และสถานที่ ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยและนักแสดง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการคัดเลือกนักแสดงที่มีความหลากหลาย

ทางด้านทักษะต่าง ๆ เช่น นาฏศิลป์ไทยแบบจารีต นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ศิลปะป้องกันตัว และทักษะทางการแสดง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะ และมีจิตวิญญาณของศิลปะป้องกันตัว นอกจากนี้ยังพบว่า ประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยมีส่วนช่วยในการคัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับบทบาทต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานให้บรรลุผล ดังนั้น การคัดเลือกนักแสดงครั้งนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของศิลปิน เป็นผู้ที่มีความหลากหลาย และการมีประสบการณ์ตรง

8.3 องค์ประกอบที่ 3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้านความหลากหลายของการออกแบบลีลานาฏศิลป์ เช่น นาฏศิลป์ไทยแบบจารีต นาฏศิลป์สมัยใหม่ การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน จนถึง การเคลื่อนไหวด้านศิลปะป้องกันตัว อีกทั้งมีคุณสมบัติของความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลีลา โดยการนำแนวคิดของนาฏศิลป์สมัยใหม่มาออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวจากกระบวนการท่ารำอาทมาฏได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ยังมีรสนิยมจากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ที่เฉพาะเจาะจงเหมาะสมตามบทบาทการแสดงในแต่ละองค์ ดังนั้น การออกแบบลีลาทางนาฏศิลป์พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ ความหลากหลาย ความคิดสร้างสรรค์ และรสนิยม

8.4 องค์ประกอบที่ 4 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้านความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากการสร้างแบบจำลองของดาบ โดยได้รับอิทธิพลจากดาบยาวของไทย ทำให้เกิดรูปแบบของการใช้อุปกรณ์ที่มีการออกแบบใหม่ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศของความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังพบความหลงใหลในศาสตร์ของศิลปะป้องกันตัวที่ใช้ดาบเป็นอุปกรณ์สำคัญ ได้ถ่ายทอดออกมาด้วยการออกแบบอุปกรณ์ที่มีการจำลองโครงสร้างของดาบต้นแบบ เพื่อให้ความสำคัญกับรูปแบบของดาบแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ ยังพบว่า ในด้านการเป็นผู้บุกเบิก ซึ่งมีการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ออกแบบขึ้นมาใหม่ที่มีความสำคัญกับรูปแบบดาบยาวของไทย จึงเป็นประเด็นใหม่ในเรื่องของการสร้างอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ทำให้เกิดความแปลกใหม่กับผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ จึงนับเป็นการเพิ่มคุณสมบัติความเป็นผู้นำและเป็นผู้บุกเบิก ดังนั้น การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในงานวิจัยนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความหลงใหล ความเป็นผู้นำและเป็นผู้บุกเบิก

8.5 องค์ประกอบที่ 5 การออกแบบเสียงที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินด้านความหลงใหลจากเสียงของเครื่องดนตรีไทย ซึ่งประกอบไปด้วย ปี่ใน กลองศึก โหม่ง และเสียงสังเคราะห์ ทำให้เกิดมิติของความขัดแย้งส่งผลให้เกิดเป็นรูปแบบเฉพาะในการวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงความหลากหลายของเสียงที่ไม่ได้มีแค่เครื่องดนตรีไทยแต่ยังมีเสียงสังเคราะห์ และความเจียบที่ถือว่าเป็นเสียงเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดคุณสมบัติของความหลากหลาย

ทางด้านการใช้เสียงประกอบการแสดงในครั้งนี้ อีกทั้งพบด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำเสียงจากเครื่องดนตรีไทยมาผสมผสานกับเสียงสังเคราะห์ และเสียงที่เกิดในขณะทำการแสดง เช่น เสียงฝีเท้า เสียงสับผ้า ในองก์ 2 เป็นต้น ดังนั้น การออกแบบเสียงที่ใช้ประกอบการแสดงในงานวิจัยนี้ พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ ความหลงใหล ความหลากหลาย และมีความคิดสร้างสรรค์

8.6 องค์ประกอบที่ 6 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้านความเป็นผู้นำและเป็นผู้บุกเบิกที่มีการใช้รูปแบบของเครื่องแต่งกายที่อยู่ในสมัยอยุธยาสมัยที่ 2 โดยการนำโครงกระเบนสั้นทำให้เกิดความคล่องตัว แต่มีการลดทอนผ้าพาดไหล่ ออก เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการแสดง นอกจากนี้ยังพบความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเครื่องแต่งกายที่มีการผสมผสานกันของการทาสีตัว รอยสัก นอกจากนี้ยังพบรสนิยมจากการเลือกสรรรูปแบบของการแต่งกายในสมัยอยุธยาสมัยที่ 2 และการทาสีตัวให้เป็นสีเงิน เกิดเป็นงานออกแบบเครื่องแต่งกายรูปแบบใหม่ ดังนั้น การออกแบบเครื่องแต่งกายในครั้งนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ ความเป็นผู้นำและเป็นผู้บุกเบิกความคิดสร้างสรรค์และรสนิยม

8.7 องค์ประกอบที่ 7 การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้านการมีประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการเลือกพื้นที่การแสดง โดยเน้นพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา และกว้างขวางพร้อมที่จะรองรับจำนวนของนักแสดง และการเปลี่ยนแปลงของฉากต่าง ๆ อีกทั้งยังพบคุณสมบัติของความหลากหลายในการเลือกใช้พื้นที่แสดง เช่น การเข้าออกของนักแสดงจากทุกมุมของเวที รวมถึงด้านหลังของผู้ชม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบคุณสมบัติของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากการใช้พื้นที่การแสดงที่สามารถรองรับความหมายต่าง ๆ และบทการแสดงที่มีความหลากหลาย อาทิ ชันสวรรค์ โลกมนุษย์ และนรก ดังนั้น การออกแบบพื้นที่ในการแสดงของงานวิจัยนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ การมีประสบการณ์ ความหลากหลาย และมีความคิดสร้างสรรค์

8.8 องค์ประกอบที่ 8 การออกแบบแสง ผู้วิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ สอดคล้องกับคุณสมบัติของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้านรสนิยมของการเลือกออกแบบแสง โดยการใช้แสงเพื่อสื่อความหมายของโลกทั้ง 3 อันได้แก่ สวรรค์ โลกมนุษย์ และนรก ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของเวทีเดียวกัน แต่สามารถสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างชัดเจน รวมถึงมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบสีของแสง และการใช้แสงร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การเพิ่มความเข้มสีของแสง การเพิ่มความสว่าง และการใช้แสงที่มีความสว่างน้อยผสมกับเทคนิคการใช้ควัน เพื่อสร้างบรรยากาศของการแสดง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบความหลากหลายของการออกแบบแสงในลักษณะของการย้อมแสง การจัดลำดับการเปิด-ปิดของแสงในจุดต่าง ๆ จึงทำให้เกิดเป็นคุณสมบัติของความหลากหลายในการเลือกใช้แสงของการแสดง ดังนั้น การออกแบบแสงของงานวิจัยนี้พบว่า มีคุณสมบัติที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน ได้แก่ รสนิยม ความคิดสร้างสรรค์ และความหลากหลาย

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 การวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพความคิดสร้างสรรค์สำหรับผู้สนใจศึกษาทางด้านนาฏยศิลป์และด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการต่อยอดในอนาคตต่อไปได้

9.2 เพื่อนำองค์ประกอบของนาฏยศิลป์ทั้ง 8 ประการ มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ต่อไป ทั้งจากศิลปะป้องกันตัว หรือแนวคิดเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อื่น ๆ

10. รายการอ้างอิง

- จักรพันธุ์ กังวาล. (2546). *สารคดี: อาทมาฏ อาณภาพของดาบไทย*. กรุงเทพมหานคร: ฟ้าสี.
- นริศรานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา และดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา. (2503). *สาส์นสมเด็จ: เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (ภาคที่ 54)*. พระนคร: รุ่งเรืองธรรม.
- พวงผกา คุโรวาท. (2523). *คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย*. กรุงเทพมหานคร: เอกลักษณ์ดีไซน์.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. (2547). *ดาบเมือง: สืบสานลัษณาสืบสายลายเมือง*. กรุงเทพมหานคร: ปิรามิด.